

3. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Бех, К. Чорна // Світ виховання: Часопис для вчителів, батьків, дітей. – К., 2007. – №1. – С.23–38. – Теорія і методологія виховання.
4. Сухомлинський В. О. Слово рідної мови / В. О. Сухомлинський // Укр. мова і літ. в школі. – 1968. – 12 груд. – С. 1–10.

Панчук В.

Науковий керівник – асист. Сеньовська Н. Л.

МЕТОДИ ВИХОВАННЯ В «ШКОЛІ РАДОСТІ» В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ТА В «ШКОЛІ ЖИТТЯ» Ш. О. АМОНАШВІЛІ

В умовах сучасного динамічного інформатизованого суспільства особливо актуальною стає проблема вибору таких методів навчання і виховання, які дали б можливість сформувати людину, здатну оперативно вирішувати якнайрізноманітніші проблеми і, водночас, високоморальну й гуманну. Саме цим питанням були присвячені педагогічні пошуки В. О. Сухомлинського та Ш. О. Амонашвілі. Тому їхня педагогічна актуальна й сьогодні.

Мета статті – порівняти методи виховання, які застосовували у своїй педагогічній діяльності педагога-гуманіста В. О. Сухомлинський та Ш. О. Амонашвілі.

Василь Олександрович Сухомлинський – український педагог, публіцист, письменник, член-кореспондент Академії Педагогічних Наук РСФСР (з 1957 р.) і Академії Педагогічних Наук СРСР (з 1968 р.). На педагогічній роботі з 1937 р., автор близько 30 книг і понад 500 статей (рос. й укр. мовами), присвячених вихованню і навчанню молоді, педагогізації батьків, методиці викладання мови і літератури в середніх школах та ін.. Найважливіші праці: «Виховання колективізму у школяра», «Вірте в людину», «Праця і моральне виховання», «Виховання особистості в радянській школі», «Моральні заповіді дитинства і юності», «Серце віддаю дітям», «Павлиська середня школа», «Жива вода криниці», «Народження громадянина» та ін.

Шалва Олександрович Амонашвілі – грузинський педагог, доктор психологічних наук, професор, академік РАО, почесний академік багатьох університетів, викладач Московського будинку вчителя. Очолює дім Шалви Амонашвілі, із 1998 року працює завідуючим лабораторією гуманної педагогіки в Московському міському педагогічному університеті. Є автором праць з проблем ролі оцінки у педагогічному процесі, гуманістичного підходу у вихованні, перекладених багатьма мовами світу: «Навчання», «Оцінка», «Відмітка», «Здрастуйте, діти», «Як живе, діти?», «В школу з шести років», «Школа життя» та ін..

І «Школа радості» В. Сухомлинського, і «Школа життя» Ш. Амонашвілі пронизані любов'ю до дітей, прагненням допомогти у формуванні їхніх гармонійних гуманних особистостей: «дитина може все – вчитель повинен вірити у це і не заперечувати цього» [2, ст. 13]; «щоб стати справжнім вихователем дітей, треба віддати їм своє серце» [2, ст. 14].

Праця В. Сухомлинського «Серце віддаю дітям» – це наслідок майже 33-річних педагогічних спостережень і дослідів. «Суть керівництва сучасною школою полягає в тому, щоб у найважчій справі виховання на очах учителів створювався, визрівав і утверджувався кращий досвід, який втілює в собі передові педагогічні ідеї» [2, ст. 12]. Цитуючи О. Амонашвілі, «Школа – це скелясті, важкі, що вимагають сили волі, старанності, відданості, сходинки сходів сходження, піднесення душі. А носієм скелі є вчитель, тобто вчитель і є школа, школа в ньому, а не поза ним» [1, ст. 11]. Таким чином, обоє видатних педагогів наголошують, що значення школи та вчителя у формуванні людської особистості дуже значне. Саме там учні повинні поставити собі питання «Для чого ми живемо?» і частково отримати на нього відповідь.

В. Сухомлинський наголошував на необхідності співпраці між школою та сім'єю дитини. Адже, щоб добре навчити, потрібно не лише пізнавати учнів, але й вивчати родини. «Дитина – дзеркало морального життя батьків» [2, ст. 28]. Ш. Амонашвілі зазначав, що від народження маленька людина є невід'ємною частиною світу, тому потрібно допомагати їй відкрити світ, щоб він ставав у гарних барвах перед очима дитини. Важливо також враховувати потреби і можливості маляка. Якщо виходити із внутрішньої психології дітей, то можна дійти висновку, що дитячі пристрасті складаються з трьох аспектів: пристрастей до розвитку, до дорослішання, до свободи. Тому від природи маленька людина хоче, щоб її навчали та виховували. І мудрий учитель обов'язково скористається цим бажанням, аби

ненасильницькими методами донести нову інформацію. Він навіть пропонував батькам бути присутніми на уроках.

Обидва педагоги наголошували на тому, що дітей не можна перетворювати на пасивний об'єкт для сприйняття слів, тобто потрібно дати якийсь час, щоб дитина подумала і осмислила почуте. Загалом, робота із учнями початкових класів ґрунтується на активізації наочно-образного мислення.

Тому у «Школі радості» було актуальним створення казок, адже саме вони розвивають мову і мислення сильніше, ніж будь-який інший засіб, тому що казка яскраво забарвлена. Не менш важливим В. Сухомлинський вважав знайомство з природою, що є дуже потрібним у наш час, адже природу нищать. «Умійте відкрити перед дитиною в навколишньому світі щось одне, але відкрити так, щоб шматочок життя загравав усіма кольорами веселки» [2, ст. 41]. Він закликав педагогів привчати дітей з малечку до роботи, адже любов до праці – це майбутній шматок хліба. Сухомлинський також знайомив дітей з музикою, виховував любов до мистецтва. «Музика—найсприятливіше тло, на якому виникає духовна єдність вихователя і дітей. Вона немовби відкриває серце людей...» [2, ст. 72]. Особливо важливо виховувати в учнів різними засобами чуливість до горя і страждань інших людей. Адже якщо дитина не вміє співчувати, вона ніколи не стане справжньою людиною.

У «Школі життя» для розвитку мислення, пізнавальних та психічних якостей теж застосовували різноманітні засоби, методи й форми: пізнавальне читання, уроки математичної уяви, осягнення прекрасного, планування діяльності, уроки про природу, смілості і витримки. Ш. Амонашвілі рекомендував вчити дітей думати і вміти захоплюватися, допомагати їм перевершити самих себе, заохочувати братися за рішення складних завдань, але не ставити одного учня в приклад для іншого. «Дитина у школі веде діяльність, яка піднімає її вище самої себе в духовному, моральному і пізнавальному плані і тільки співпраця робить можливим, щоб виховання випереджувало навчання, а навчання випереджало розвиток» [1, ст. 57].

Особливе місце у творчості обох педагогів займає проблема оцінки. В. Сухомлинський писав, що не всі можуть швидко сприймати інформацію і відтворювати її, тому не слід зразу ставити двійки. «Оцінка повинна винагороджувати працелюбність, а не карати за лінощі і недбальство. Якщо вчитель вбачає в двійці й одиниці батіг, яким можна підстобувати норовисту коняку, а в четвірці і п'ятірці – пряник, то скоро діти зненавидять і батіг, і пряник. Двійка та одиниця – це дуже гострий і тонкий інструмент...» [2, ст. 77] Оцінка не має залякувати і відбивати охоту від навчання. Ш. Амонашвілі загалом був згодний із таким підходом і говорив про те, що в навчальному процесі повинні бути не лише оцінки, але і нагороди (словесні, знакові, матеріальні).

Можливо, сучасний освітній процес не дає можливості у повному обсязі відтворити у школах виховні системи В. Сухомлинського чи Ш. Амонашвілі. Але їхній доробок завжди буде актуальним, адже будь-який час потребує педагогів, котрі віддані своїй справі кожною клітиною, віддають свої серця дітям і є «духами, які творять».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амонашвілі Ш. А. Школа Життя / Ш. А. Амонашвілі – М.: Видавничий Будинок Шалви Амонашвілі, 1998.–80 с.
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5-ти т. –Т.3. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина / В. О. Сухомлинський – К. : Радянська школа, 1977. –670 с.

Бойчук Н.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

ТРАГІЧНІСТЬ ДОЛІ ЕДГАРА ПО

Едгар Аллан По (1809-1849) увійшов в історію світової літератури як неперевершений поет, новеліст, основоположник наукової фантастики, один з найяскравіших представників американського романтизму. Це один з небагатьох письменників, який наважився жити лише літературною працею, хоч і не відразу був визнаний сучасниками. Його твори, що стали унікальною знахідкою того часу, були наскрізь містичними, нагадували історію жахів і справляли психологічно неабияке враження на читача. Але не менш загадковою і таємничою